

Hvordan bruke det skjønnsmessige handlingsrommet som reglene inneholder?

- Retningslinjer for saksbehandling etter jord- og konsesjonsloven

Trine Gevingås

Juridisk seniorrådgiver

Landbruksavdelingen

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

25.04.2022

Skjønnsmessig handlingsrom??

Skjønnsutøvelse: en vurdering av forskjellige hensyn som kan danne grunnlag for et vedtak og hvor reglene ikke bestemmer nøyaktig hva vedtaket må bli.

Skjønnsutøvelsen vil alltid være omgitt av rammer som sier noe om hvordan skjønnnet skal gjøres.

Jord- og konsesjonsloven: lovgiver har gitt landbruksforvaltningen en viss frihet til å gjøre faglige og politiske vurderinger med lokal forankring for å komme fram til resultatet i den enkelte sak

Hva kan være tema?

Hvordan skal boplikten fungere i vår kommune?

Boliger inntil dyrket jord, buffersone?

Seterbebyggelse som fradeles til fritidsbruk

Konsesjon, hvem skal eie eiendom hos oss?

Bruksrasjonalisering eller eget bruk?

Hva begrenser
skjønnsutøvelsen
– «kommunen
har holdt seg
innenfor de
rettslige
rammene som
loven trekker
opp»?

- Hva med «politisk skjønn»?
- Loven selv, lovens begreper må tolkes i lojalitet til lovgiver
 - Kan ikke være strengere enn loven
- Kravet til forsvarlig saksbehandling
 - Ikke usaklig forskjellsbehandling
 - Begrunnelse og kontradiksjon
- Nasjonale hensyn som begrenser kommunens handlingsrom
 - Jordvern, kostnadseffektiv bruksstruktur, priskontroll, AS som eierform

Fint formulert!

- «Hver enkelt søknad skal gis en konkret og individuell behandling innenfor de rammene nasjonalt regelverk fastsetter. Retningslinjene i dette dokumentet er et supplement til lovverk og rundskriv i den lokale behandlingen. Kommunens rolle er å utøve et lokalt skjønn og forvalte de landbrukspolitiske virkemidlene innenfor rammen av nasjonale mål.»

«..konkret og individuell behandling innenfor de rammene nasjonalt regelverk fastsetter.»

Kan ikke gå lenger enn loven, hverken i den ene eller andre retningen

- «Kommunen vil tillate inntil tre boliger per gårdsbruk»
- «Søknader om fradeling av skogshusvære, avløserboliger og annen utmarksbebyggelse, skal ikke godkjennes.»
- «Tunet avgrenses til opparbeidet tunområde, inntil 5 dekar.»

Husk å gjøre konkrete vurderinger, retningslinjene kan ikke brukes skjematisk

«..et supplement til lovverk og rundskriv i den lokale behandlingen.»

Retningslinjenes status: Ikke juridisk bindende, ingen vinner noen rett etter retningslinjene

Man binder ikke opp sin egen myndighet – bruk bør framfor skal

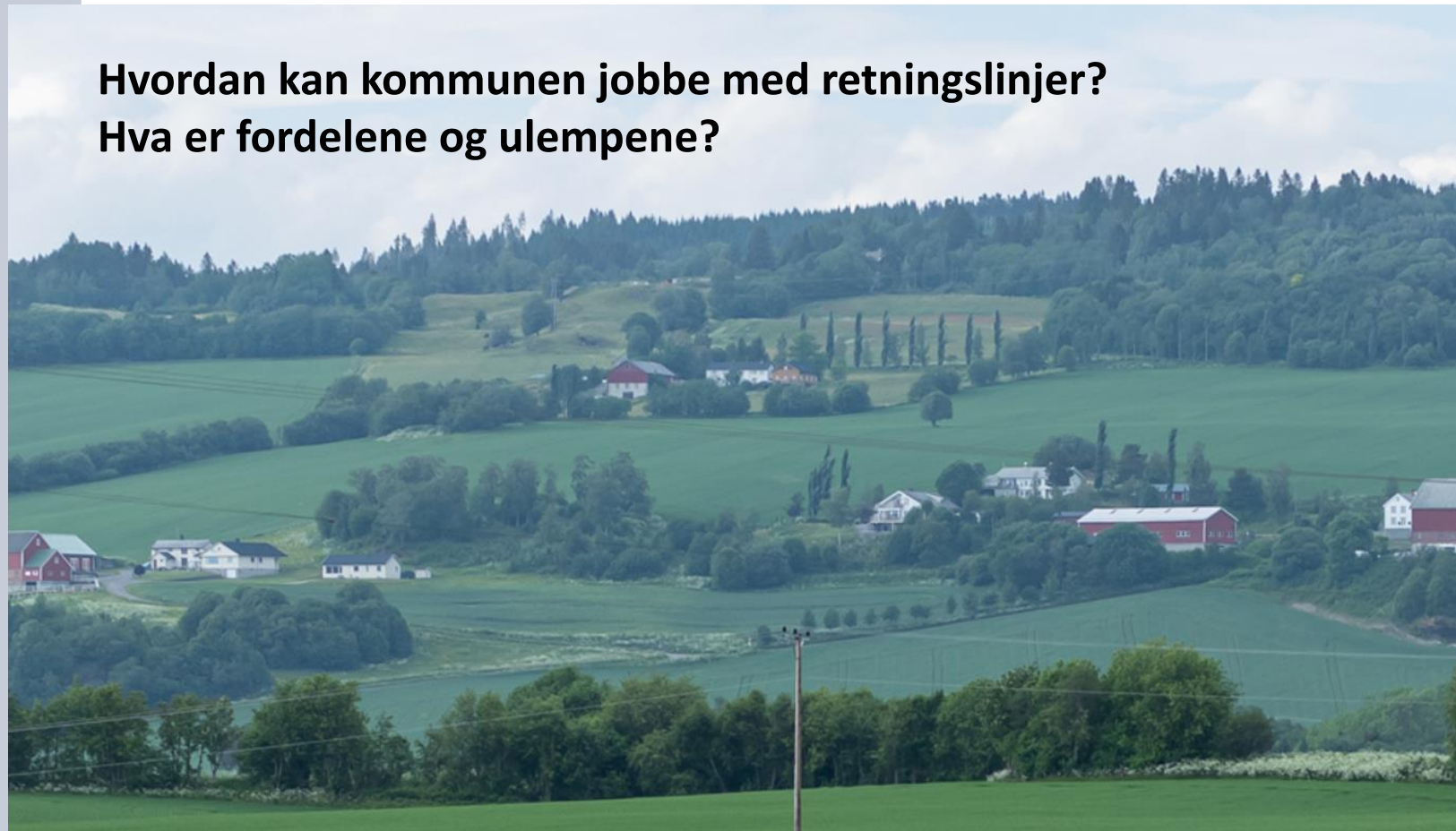
- Må uansett gjøre konkrete vurderinger

Utøving myndighet krever hjemmel i lov, retningslinjene blir en støtte som skal ivareta de forhold kommunen finner viktige

Retningslinjene blir en lokal forankring og utfylling av de mer generelle føringene vi har i lov og rundskriv

Og ordet
går til
dere!

**Hvordan kan kommunen jobbe med retningslinjer?
Hva er fordelene og ulempene?**

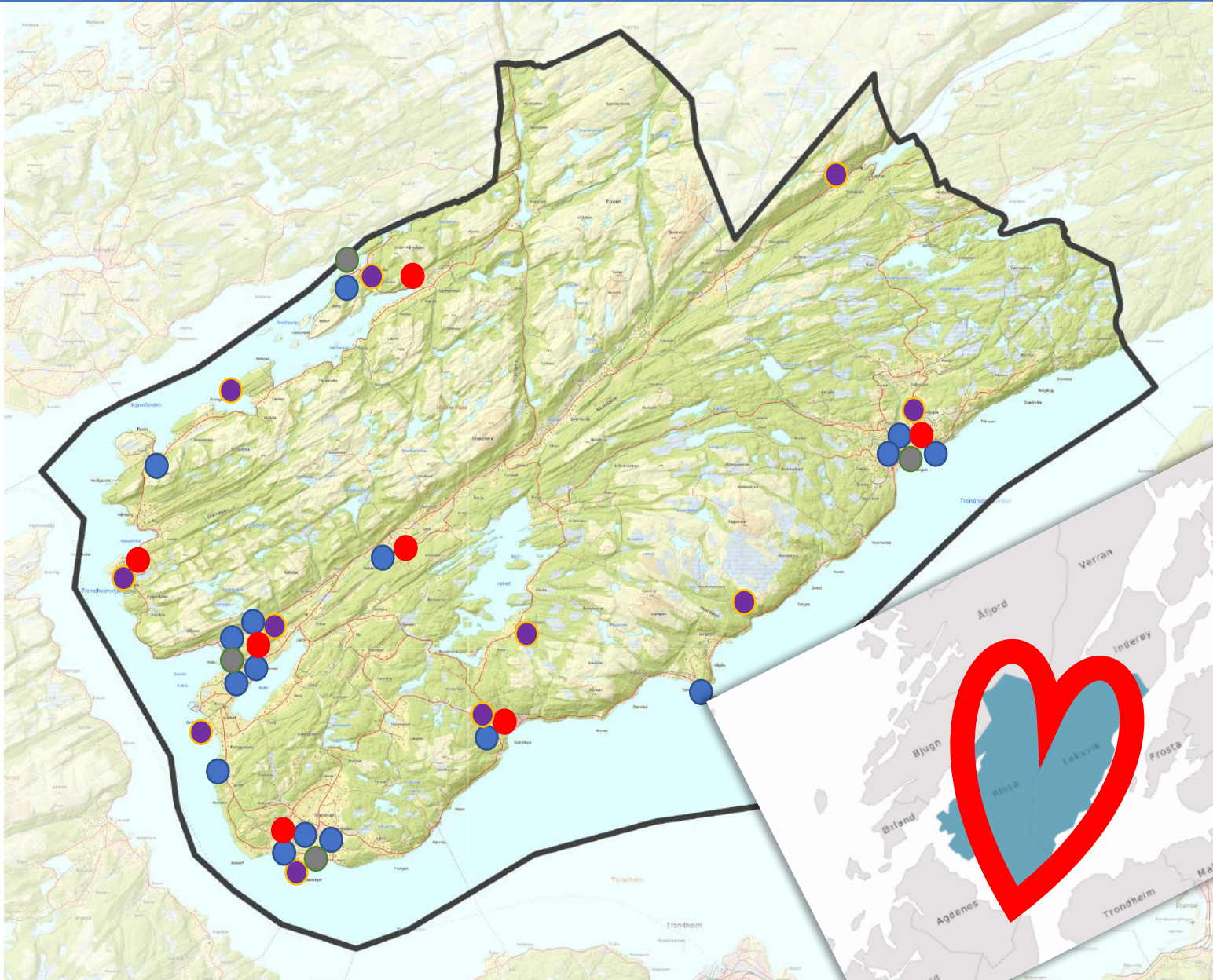

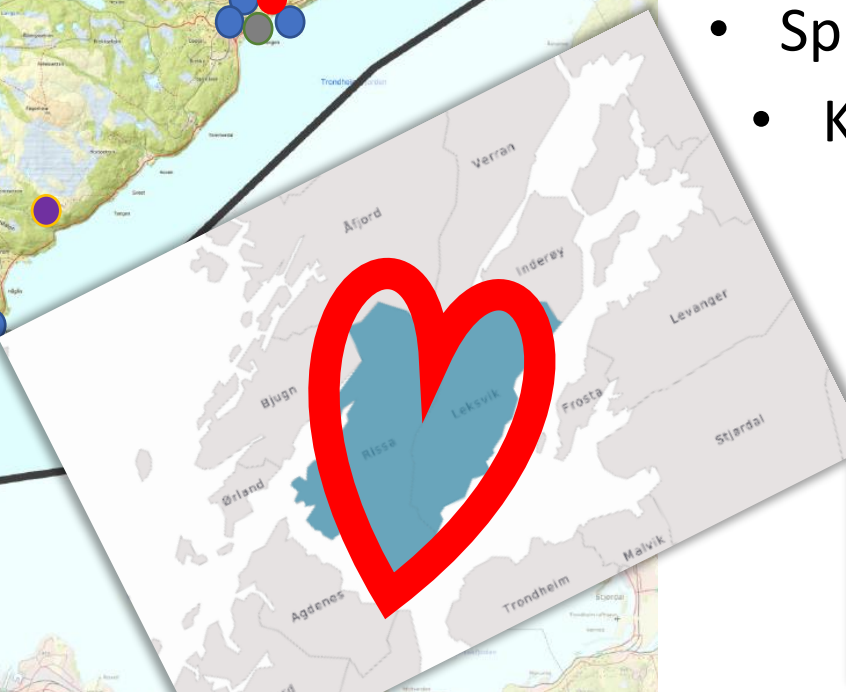
Retningslinjer for praktisering av jordloven, konsesjonsloven og odelsloven

INDRE FOSEN KOMMUNE V/ HEGE HOPEN AMUNDAL

Indre Fosen fra 01.01.2020

- På Fosen i Trøndelag fylke
- Ca 10.000 innbyggere
- 1.000 ansatte
- Typisk landbruks- og industrikommune
- 1.102 km²
- Spredtbygd – 9 bygder
- Kommuneplanens arealdel
 - Leksvik 1998-2010
 - Rissa 2010 - 2021

Veiledning, forvaltning og utvikling til det beste for gårdbrukerne i Indre Fosen

Innenfor ramma vi får

Bakgrunn

Landbruksplan

Leksvik

Nettverk

Skifte av saksbehandler
– naturlig omstart

Tillitsbygging mellom politikk
og administrasjon

Politisk og administrativt
behov for å beskrive
handlingsrommet og
retningen man ønsker i
kommunen vår

Effektivisere
saksbehandling

Arealutvalget

Hva har vi gjort?

- Drøftingssak i arealutvalget 20.04.2020, vedtak om å igangsette arbeidet og definisjon av sammensetning av arbeidsgruppe.
- Arbeidsgruppe bestod av 3 medlemmer av arealutvalget (politisk sammensatt utvalg), og 3 medlemmer av landbruksrådet (representanter fra landbrukets organisasjoner i egen kommune)
- Kontakt med Statsforvalteren i Trøndelag for bistand til arbeidet. Opplevde stor velvillighet, og fleksibilitet for å få dette til.
- Landbrukskontoret har sekretærfunksjon

Møtene

- Arbeidsgruppemøtene ble delt i bolker for å fremme diskusjonen, og for å komme dypt nok i materien.
- Hver bolk ble avholdt med noe avstand i tid, og på ca. 3 timer, der 1. time var avsatt til Trine Gevingås for innledning, innføring i lovverk og skjønnsrom.
- 1. Bolk med arbeidsgruppa 24. juni 2021; Konesjonsloven
- 2. Bolk med arbeidsgruppa 31. august 2021: Konesjonsloven
- 3. Bolk med arbeidsgruppa 16. november 2021: Jordloven del 1
- 4. Bolk med arbeidsgruppa 3. mars 2022: Jordloven del 2
- 5. Bolk med arbeidsgruppa 17. mars 2022: Jordloven - diskusjoner

Veien videre

Diskusjonssak i landbruksrådet.

Diskusjonssak i arealutvalget.

Vedtas av arealutvalget.

Nytt valg i 2023, men har et godt grunnlag for revidering!

Erfaringer

Ting tar tid - behov for modning

Viktige politiske avklaringer (som bør gjøres tidlig i perioden)

Gjør avklaringer på prinsipielt grunnlag.

Arbeidsgruppemedlemmene har satt pris på tid til å gå i dybden i lovverket og skjønnsrommet, uten at det gjelder konkrete søknader

Skulle gjerne ha hatt med noen som ikke er «bondeslekt» for å fått en annen innfallsvinkel

Viser skjønnsrommet i lovverket godt. Eksempelsaker er gull verdt!

Proessen styrker tilliten, og er brobygger mellom administrasjonen og politikerne

Gjør det enklere for administrasjonen å veilede

Politikere og administrasjon får satt seg grundig inn i lovverket

Trenger ikke være eksperter for å begynne –
lærer mye underveis!

Eksempler på tema i retningslinjer...

..og hvordan disse brukes i
saksbehandling

Driveplikten, jordloven § 8

- Generelt har andelen leiejord økt over hele landet. Dette skyldes bla bruksrasjonaliseringen i jordbruket de siste årene. Aktiviteten i jordbruket varierer mellom grendene i x kommune, dette medfører også at etterspørselen etter leiejord varierer noe. Av hensyn til videre utvikling av landbruket vil det være viktig med langsiktige jordleieavtaler.
- Generelt fritak fra driveplikt kan gis:
 - – veiløse arealer
 - – arealer der det ikke er aktuelle leiere i dag, søker må dokumentere at arealet er forsøkt utleid.
- Misligholdt driveplikt, (hvilke saker prioriteres for oppfølging):
- Oppfølging foretas der det er vesentlig brudd på driveplikten. Dette gjelder verdifulle jordbruksareal og areal der kommunen kjenner til at det finnes interesserte leiere.

Omdisponering – jordloven § 9

- Dersom viktige samfunnshensyn tilsier omdisponering, legges følgende retningslinjer til grunn for valg av arealer som skal kunne omdisponeres:
- Lav skogsbonitet før høyere skogsbonitet
- Skog før dyrka mark
- Lite verdifull dyrka mark og dyrkbar skog, før god dyrka mark
- Arealressurser, jordressurser og jordkvalitet fremgår av NIBIOs kartbase Kilden.
- **Fint eksempel på presisering av reglene: (slik kan retningslinjene også brukes)**
 - Bygninger som er nødvendige for landbruksdriften omfattes ikke av omdisponeringsforbudet i jordloven (§9). Landbruksdrift omfatter næringsmessig utnytting av arealressursene på gårdsbruk. Landbruksdriften må ha et «næringsmessig preg», for at en bygning skal regnes som en driftsbygning i landbruket.

Buffersone mellom boliger og dyrket jord

Eksempel 1: «For å unngå konflikter mellom landbruksdrift og av hensyn til beboerne i området bør det ved tillatelse til boligbygging i LNF-områder settes krav om buffersone mellom bolig og område der landbruksproduksjon foregår. Sonen må være tilstrekkelig bred slik at risiko og plager som følge av ordinær jordbruksdrift begrenses. Terreng og vegetasjonsforhold spiller inn ved fastlegging av tilstrekkelig buffersone.»

Eksempel 2: «...Sonen bør være tilstrekkelig bred slik at risiko og plager fra støv-, støy, avdrift- og lukt som følger av nærhet til jordbruksdrift begrenses. Også av hensyn til drift av arealet (f.eks drenering/ avskjæringsgrøfting) bør det være avstand mellom tomtegrense og dyrkamark. Avhengig av terreng- og vegetasjonsforhold bør en buffersone være minimum 3 meter fra tomtegrense til jordbruksarealer i drift.»

Buffersoner, eksempel – 400 m²

...dette er en type sak som dersom det blir mange av dem, sakte men sikkert vil «spise» av kantsonene i byens jordbruksområder. Det kan synes ubetydelig i det store bildet, men vil på lang sikt bidra til mindre arealgrunnlag for de som har yrket sitt i landbruket, økende mulighet for driftsulemper og dermed mindre robuste driftsenheter i landbruket. Det ligger mange boliger i LNF-områdene i Trondheim hvor det kan oppstå lignende situasjoner.

Kommunen viser også til at erfaringer med driftsulemper tilsier at det er viktig å beholde så mye som mulig av buffersoner og avstand mellom jordbruksareal og boligeiendommer.

Kommunen har for eksempel hatt en del klager på støy fra korntørker, lukt knyttet til bruk av kloakkslam som skal resirkuleres ved bruk på jordbruksarealer, lukt ved spredning av husdyrgjødsel. Det er også en del driftsproblemer knyttet til ferdsel på jordbruksarealer og i beiteområder.

Hvordan forvalte boplikten?

- Overtatt liten landbrukseiendom fra sine foreldre, ville at disse skulle oppfylle boplikten. 3728 totalt, 37 dekar fulldyrket og 735 dekar produktiv skog, varierende bonitet. Bebyggelse i god stand, bl.a. to bolighus.
- Kommune ville ha personlig boplikt. Begrunnet dette med et prinsipielt utgangspunkt: politikerne mener at personlig boplikt er viktig for landbruket og bosettingen i Selbu. Ingen konkret vurdering.
- Det trenger ikke å være så lett å begrunne et slikt vedtak. Retningslinjer er ingen «quick fix» som kan brukes nærmest skjematisk på de sakene man får til behandling.
- Som klageinstans måtte vi be kommunen om å få utdypet en del forhold knyttet til personlig contra upersonlig boplikt – både generelt og spesielt i forhold til den aktuelle eiendommen.
- Kommunen opplyste at det prinsipielle utgangspunktet måtte sees i lys av behandlingen av kommunedelplan landbruk 2017 – 2021, som ble vedtatt i 2016, hvor oppfølging av bo- og driveplikt er nedfelt som et prioritert tiltak. Planen er blitt til bl.a. gjennom diskusjon med faglagene i landbruket, i tillegg til at den har forankring politisk i hovedutvalget hvor den var gjenstand for diskusjon i flere møter før den ble vedtatt.
- Vi fant å kunne stadfeste kommunens vedtak fordi det var grunnlag for å si at praktiseringen av boplikten i Selbu hadde dreid i en retning med større vekt på personlig bosetting fordi dette anses å være mer i tråd med de samfunnshensynene som boplikten hviler på. Sivilombudsmannen hadde ingen innvendinger.

Lovanvendelsen i denne saken:

- «Med helhetlig ressursforvaltning menes slike eier- og bruksforhold som fører til at ressursene på eiendommen i størst mulig grad ivaretar fremtidige generasjoners behov. Ressursene skal disponeres slik at produksjonsevne og utnyttelsesmuligheter ivaretas for framtidige generasjoner, altså i et langsiktig perspektiv. I nevnte forarbeider til dagens bopliksregler, ot.prp. nr. 44, er det lagt til grunn at en eier som selv bor på eiendommen har større mulighet for å følge med på eiendommens tilstand, sammenlignet med en eier som bor langt unna. Bl.a. er det vist til undersøkelser som viser at det brukes færre ressurser på opprusting av våningshus blant dem som ikke selv bor fast på eiendommen (Østlandsforskning, rapport 01/1008). Hvorvidt disse hensynene tilsier at eieren selv bor på eiendommen, eller om hensynene ivaretas tilstrekkelig ved at en leietaker bor der, må vurderes konkret i det enkelte tilfellet. Personlig boplikt for eieren er aktuelt der det er konkrete holdepunkter for å si at hensynene vil bli bedre ivaretatt ved at eieren bor på eiendommen.»

Den konkrete vurderingen av boplikt på den aktuelle eiendommen:

- «Eiendommen det er søkt om konsesjon må sies å være helt marginal med tanke på ordinær jordbruksproduksjon. Eiendommen har 735 dekar produktiv skog og i underkant av 3000 dekar med utmark. Eiendommen er bebodd av søkers foreldre per i dag, og jorda er utleid. De øvrige delene av eiendommen drives av konsesjonssøker og hans far. Det er ingenting å utsette på dagens drift og forvaltning av eiendommen. Vi mener imidlertid at eiendommen har et slikt ressursgrunnlag at den på sikt vil bli best forvaltet dersom eieren selv oppfyller boplikten, jf. det som er sagt ovenfor om helhetlig ressursforvaltning. Fylkesmannen mener også at en innvilgelse av søknaden om upersonlig boplikt vil kunne danne en uheldig presedens. Det vil åpnes for en praktisering av bopliktsreglene hvor det for en rekke landbrukseiendommer vil være tilstrekkelig at eieren bor innen pendleavstand. Dette er uheldig i forhold til det vi vet om at eiendommer gjennomgående blir bedre forvaltet dersom eieren selv bor på eiendommen. Jf. hensynet til helhetlig ressursforvaltning i konsesjonsloven § 9 nr. 5. Selbu kommune ved Marstad har opplyst at de jevnlig blir kontaktet av personer som ønsker å overta landbrukseiendom de har tilknytning til, men som ikke ønsker å bo på eiendommen. Det er etter dette grunn til å tro at en økt aksept av såkalt upersonlig boplikt over tid vil kunne uthule bopliktsinstituttet.»

An open book with dense text is positioned in the upper left, resting on a wooden surface. Below it, an open notebook with lined pages is visible. A clear pen with a blue cap and a black barrel lies on the right page of the notebook. The text is overlaid on the notebook's pages.

Dette blir for vanskelig... vel, det er mange eksempler på gode vedtak!

Bosettingshensynet, en retningslinje:

Bosettingshensynet vektes høyt i vår kommune!

«Boplikten reguleres av konsesjonsloven. Det er få nasjonale mål i forhold til hvordan boplikten skal praktiseres, dvs. at kommunene har stort handlingsrom. Det er derfor viktig med lokale retningslinjer der vedtakene kan begrunnes og forankres.

Kommunen anser at personlig boplikt er en samfunnsmessig bedre løsning i et langsiktig perspektiv enn om andre enn eieren bor der. Vanligvis gir dette en mer stabil bosetting og øker aktiviteten i lokalsamfunnet.

For eiendommer med vesentlige arealressurser eller driftsbygning godt egnet for moderne husdyrdrift bør praksis være at det settes vilkår om personlig boplikt. Konsesjon bør da ikke gis på vilkår om at boplikta er upersonlig. For landbrukseiendommer med små produktive arealer og/eller lite funksjonell driftsbygning i forhold til dagens krav, kan vurderes vilkår om upersonlig boplikt som konsesjonsvilkår framfor personlig boplikt.

Ligger eiendommen i områder som er fraflytta, eller områder der kommunen kan godta fraflytting, bør det normalt settes vilkår om bosetting i nærmeste bebodde grend eller i kommunen for at konsesjon innvilges. Er søkeren ikke villig til dette innen en rimelig frist taler dette normalt mot å gi konsesjon.»

Konsesjonssøker som ikke vil bosette seg

- Søker kontaktes om at kommunen legger stor vekt på bosettingshensynet. Dersom søker ikke vil eller kan bosette seg på eiendommen taler dette normalt for ikke å gi konsesjon. Ved eventuelt avslag må det være påregnelig at andre er villige til å bosette seg på eiendommen.
- Veldig bra å bruke avslag framfor innvilgelse på vilkår

Fradeling av boligtomt, bruk av skal/bør

- Retningslinjer for praktisering av jordloven § 12 ved søknad om fradeling av tomter:
 - Det skal foretas en streng jordvernpraksis. Det skal ikke bygges på jordbruksarealer. På dyrkbar jord må saken også vurderes om det er påregnelig med oppdyrking/arrondering. Atkomstvei må planlegges, slik at det ikke blir tvil i ettertid.
 - I områder avsatt til spredt boligbebyggelse, kan det føres en mer liberal praksis ved fradeling av boligtomter.
 - Tomtestørrelse i henhold til kommuneplanen.

Fradeling av kårbolig

Det kan være vanskelig å trekke opp tydelige retningslinjer for når eksisterende bebyggelse/boliger kan tillates fradelt, og når en søknad bør avslås. Men når de ligger inne i eller rett ved tunet bør man kanskje være restriktiv? En fritt omsettelig boligeiendom med slik beliggenhet kan ha mye å si for framtidig drift av en eiendom. Dette gjelder både de ressurssterke og de mindre eiendommene.

Eksempel: «Kårboliger eller andre bolighus som ligger i tunområdet skal vanligvis ikke tillates fradelt. Kårboliger kan tillates fradelt dersom de ikke er nødvendige for framtidig drift av eiendommen, og fradelingen ikke medfører påregnelige ulemper for drift av landbrukseiendommen.»

Ved oppføring av kårbolig: «Bygging av kårboliger kan tillates der det er nødvendig for framtidig drift av eiendommen. Omdisponering av tomt til kårbolig bør ikke skje på dyrka jord dersom det finnes andre alternativer.»

Fradeling av seterhus – behov for overordnede vurderinger?

- Hva innebærer det å opprette fritt omsettelige fritidsboliger (fradelt seter) i dette området?
- Vil det være til hinder for setring, beitedyr i området per i dag?
- Vil det ha betydning for det framtidig potensialet for beiting etc.?
- Er det i det aktuelle området at kommunen ønsker en utvikling i retning av fritidsbebyggelse?

Eksempel på retningslinje:

- «Fradeling av seter kan medføre drifts- og miljømessige ulemper for andre seterbrukere og for resteiendommen. Setra er en viktig landbruksressurs og er en forlengelse av driftsapparatet til gården ut i utmarka, og er selve grunnlaget for beiteretten. Setra er et viktig element i kulturlandskapet, og bør derfor vurderes ut fra dette. Samtidig er det stor forskjell på aktive seterområder og områder der kulturlandskapet er i ferd med å gro igjen. Noen eiendommer har flere setre som ikke brukes i dag, der det kan være et ønske om å fradele en av disse til fritidsformål. Slik kan husene bli tatt vare på for ettertiden, selv om de ikke har funksjon som seter. Det legges opp til et arbeid med kommunedelplan for seter- og fritidsområder der problemstillinger knyttet til fradeling av seterhus og differensiering av seterområder i Os behandles. Utmarksretter skal ikke følge med en fradeling til annet formål enn landbruk.»

A scenic landscape featuring two cows grazing in a lush green field. The cows are black and white, with one in the foreground and another further back. The background shows rolling hills and mountains under a bright blue sky with scattered white clouds. The text is overlaid on the center of the image.

Skjønnsutøvelsen etter konsesjonsloven

Samfunnsgagnlige eier- og bruksforhold jf. § 1 – hva betyr det i vår kommune?

Konsesjon for erverv av tilleggsareal

A. *Vurdering av om eiendommen bør opprettholdes som selvstendig bruk.*

- Dreier det seg om landbrukseiendom med tjenlig bebyggelse skal det vurderes om denne fortsatt bør opprettholdes som selvstendig bruk. Dersom eiendommen har tjenlig bebyggelse må det også på mindre landbrukseiendommer vurderes om «hensynet til bosettingen i området» bedre ivaretas ved at denne fortsatt opprettholdes som selvstendig bruk. Det må da være påregnelig at andre vil overta eiendommen med sikte på fast bosetting.

A. *Eiendommen ligger inntil kjøpers eiendom.*

- Dette er saker der konsesjon normalt innvilges. Det kan settes vilkår om at søkeren tilflytter eller fortsatt bebor sin driftsenhet i minst 5 år sammenhengende

A. *Eiendommen ligger ikke i nærområdet til kjøpers eiendom.*

- I vurderingen legges det vekt på hva som gir god arrondering og søkers planer for benyttelse av eiendommen. Kjøreavstander bør vurderes som et sentralt element, men det settes ikke noen absolutt grense i forhold til antallet kilometer.

- Konsesjon kan gis på vilkår om avståelse av enkelte teiger til andre interesserte dersom det oppnås en bedre drifts- og arronderingsmessig løsning.

- Det kan gis avslag på søknad om konsesjon dersom det ved salg til andre interesserte brukere oppnås en bedre drifts- og arronderingsmessig løsning enn om konsesjonssøker får overta deler av- eller hele eiendommen.

• *Varsel til eiere av landbrukseiendommer*

- Normalt sender kommunen ikke varsel til naboer ved konsesjonssøknader. Dersom kommunen ut fra en vurdering av driftsmessige hensyn ser at eiendommen bør overtas av andre enn konsesjonssøker, skal det undersøkes om det er interesse.

..bl.a. for å tilgodese
landbruksnæringen
- alternativ
vurdering ved
ervert til
fritidsformål

- Konesjonslovens regler om kontroll med eier- og bruksforholdene jf. § 1 skal bl.a. ivareta målsettingen om at eier og bruker skal være den samme. Denne målsettingen mener vi har relevans i saker hvor relativt store arealer med potensiale for landbruksvirksomhet blir ervert til fritidsformål. En ivaretagelse av landbruksressursene vil i slike tilfeller måtte skje av lokale gårdbrukere etter avtale med eier. Vi ser at konsesjonssøkers formål neppe vil gå ut over utøvelsen av beiterettighetene på eiendommen. Like fullt vil det også når det gjelder utøvelsen av disse rettighetene være en bedre løsning at de som driver landbruk får eie arealene selv.
- Konesjon kan nektes dersom det finnes andre mulige kjøpere som kan ivareta hensynene i konsesjonsloven på en bedre måte enn konsesjonssøker. Det kreves ikke at alternativene er klarlagt i detalj og framstår som sikre, jf. Høyesteretts uttalelser i dom avsagt den 13.01.2012 mot AS Kistefos Træsliberi.
- ***Når bør naboer, evt. andre, varsles og spørres om interesse for tilleggsareal?***
- **Eksempel:** «Normalt sender kommunen ikke varsel til naboer ved konsesjonssøknader. Dersom kommunen ut fra en vurdering av driftsmessige hensyn ser at eiendommen bør overtas av andre enn konsesjonssøker, skal det undersøkes om det er interesse.»

Retningslinjene kan
brukes til å beskrive
faktiske forhold
som trengs å
ivaretas

- *Saken gjaldt erverv av tilleggsjord til eiendom hvor eier ikke var bosatt – kommunen ønsket ikke å bidra til å bygge opp enheter hvor eieren ikke bor på hovedbruket. Helhetlig ressursforvaltning.*
- *«Landbruksnæringen på Stadsbygd kjennetegnes som aktiv, kompetent og framtidsrettet. Utviklingen i antall plante- og husdyrproduksjonsbruk har gått mye ned. Økningen i produksjonskostnader uten tilsvarende prisutvikling på produkt har over tid drevet produksjonsvolumene opp på hver enkelt enhet, og behovet for arealer til produksjon av både gras og korn er gjeldende. Det er erfart stor etterspørsel etter jord til eie og jord til leie i det aktuelle området. Kommunedirektøren er kjent med at det også finnes andre interessenter som kan benytte den aktuelle eiendommen på en samfunnsmessig forsvarlig måte, og som vil gi en god driftsmessig løsning.»*

Er dette noe for min kommune?

Det er litt avhengig av hva kommunen ønsker å oppnå

Kommunale retningslinjer kan også gi grunnlag for prinsippdiskusjoner og være gode å ha for nye beslutningstakere og saksbehandlere

Vi kan fylle det skjønnsmessige handlingsrommet, men ikke «skjønne» oss vekk fra lov og nasjonale hensyn mv.

Takk for
oppmerksomheten